

Ilmastovastuullinen toiminta & elinkaariosaaminen

Stadin AO

Rinna Saramäki

- Keskimääräinen kotitalouksien tekstiilikulutus EU:ssa 14,7 kg vuodessa
- Suomessa 13-14 kg/vuodessa

Kuvan lähde: EEA and European Topic Centre on Circular Economy and Resource Use, www.eea.europa.eu/publications/textiles-and-the-environment-the

Tekstiili- ja muotiala nyt...

- Tekstiili- ja muotiala nykyisellään lineaarisen talouden tyyppiesimerkki
- Pukeutumistuotteita hankitaan usein muista syistä kuin konkreettiseen tarpeeseen > itse tuote vähemmän tärkeä kuin kokemus, minäkuva ja ostohetkeen liittyvät tunteet > ”Pikamuodin” menestys
- Pikamuoti = lyhyt elinkaari, suurempi kokonaiskulutus

... ja tulevaisuudessa

- Euroopassa ja Suomessa meneillään muutos: jälkimarkkina nousussa.
- Uudelleenkäyttötoimijoita ollut pitkään (Fida-kirpputorit 1979), myös epävirallinen ”jälkimarkkina” esim. sukulaisten kesken ikiaikainen asia.
- Murros: Uudelleenkäytöstä tulossa kasvavassa määrin bisnestä.
- Materiaalikierrätys saanut toistaiseksi enemmän huomiota

Ongelmat

- Kun tehdään mahdollisimman halpaa mahdollisimman nopeasti:
  - Työntekijöiden ihmisoikeudet vaarassa
  - Ompeleva teollisuus keskittyy maihin, joissa (liian) pienet palkat ja voi olla vaaralliset työolot, mm. Rana Plazan katastrofi
  - Tekstiilituotanto keskittyy maihin, joissa ei ole kunnollista ympäristönsuojelun lainsäädäntöä
  - Valitaan mahdollisimman halvat materiaalit = huono laatu
  - Valitaan mahdollisimman nopeat työtavat = huono laatu
  - Huono laatu > vaatteet eivät kestä käyttöä > jätettä ja turhaa saastumista

Vaatteen kierron hidastaminen

- **Korjattavuus:** rakenteet, korjausmateriaaleja tarjolla
- **Korjauspalvelut brändin puolesta:** helpointa jos materiaaleja pieni valikoima, ylläpitää vaatteiden jälleenmyyntiarvoa, kuluttajan luottamus. Esim. Patagonia, Alpa, Nudie Jeans
- **Korjauspalvelut ulkoistettuna:** esim. United Repair Center (Hollanti), kätevää + saa dataa
- **Korjausmateriaalit yhteistyö:** esim. Vaatelaastari x Joutsen, Vaatelaastari x ImageWear jne
- **Korjauspalvelut:** Korjausompelimot, Menddie

Ilmastovastuullinen toiminta

- Hiilijalanjäljen laskenta ulkopuoliselta taholta, jolloin löytyy ”kipupisteet”
- Huomioidaan sekä suorat päästöt että epäsuorat (scope1, scope2, scope3)
- Rajaus vaikuttaa tuloksiin! Cradle to gate, cradle to grave jne
- Yleensä isoja ilmastopäästöjen lähteitä: Fossiiliset polttoaineet (liikenteessä ja energiassa), kemikaalit, metallit, infrastruktuuri

Ilmastovastuullinen toiminta

- Tekstiilissä kuitutuotanto ja erityisesti värjääminen isoja päästölähteitä
- Pyykkääminen 10%-80% tuotteen ilmastopäästöistä > kokonaispäästöt tärkeät, ei prosentit

Ilmastovastuullinen toiminta

- Uudelleenkäyttö vähentää kokonaispäästöjä VAIN jos se korvaa uutta tuotantoa
- Tuotteen aktiivisen käyttöiän pidentäminen > uuden tuotannon väheneminen tärkein keino vaikuttaa ilmastopäästöihin
- (Tuotantomaisissa energiantuotannon vihreä siirtymä)
- Kuljetuspäästöjen välttäminen ei syy suosia lähituotantoa (MUITA hyviä syitä on!!)
- Kiertotalous vaikuttaa ilmastopäästöihin ja materiaalien riittävyyteen

Käytetyn vaatteen kauppa globaalisti

- Maailmanlaajuisesti käytetyn vaatteen kauppa yli 9000 miljoonaa dollaria (2021)*
- Hyvää: Pidentää vaatteiden käyttöikää, vähätuloisille mahdollisuus ostaa edullisia vaatteita**, luo työpaikkoja
- Huonoa: Mukana paljon jätettä, ostaja ei tiedä mitä saa, mahdollisesti haittaa paikallista tekstiiliteollisuutta

- Noin 10% EU:ssa kerätyistä käytetyistä vaatteista myydään EU:ssa
- Määrät ovat kasvaneet, hinnat eivät: laatu huonontunut

* Lähde: unece.org/info/Trade/events/377783

** Lähde: The State of Second-Hand Clothes and Footwear Trade in Kenya, Institute of Economic Affairs Kenya & The Mitumba Consortium Association of Kenya, 2021

Keskimääräinen kotitalouksien tekstiilikulutus EU:ssa 14,7 kg vuodessa

- Melkein neljännes EU:ssa kulutetusta tekstiilistä päättyy vientiin (3,8 kg per EUn asukas joka vuosi!)

Kuvan lähde: EEA and European Topic Centre on Circular Economy and Resource Use, www.eea.europa.eu/publications/textiles-and-the-environment-the

Käytetyn tekstiilin vienti Euroopan ulkopuolelle

- Käytettyjen tekstiilien vienti EU:n ulkopuolelle kolminkertaistunut vuodesta 2000.

2000: 550000 tonnia

2019: 1,7 miljoonaa tonnia

- Afrikkaan viennistä suuntautuu 46%, Aasiaan 41% (2019)
- Aasian osuudesta iso osa päätyy lopulta Afrikkaan

Kiertotalouden osaamistarpeita

- **Bisnessuunnittelu:** Tunnista vaikuttamisen paikat, ympäristävastuullisen toiminnan ymmärrys, systeemiajattelu, rahoituksen varmistaminen (myös julkinen rahoitus), ”policy monitoring”, environmental management
- **Tutkimusosaaminen:** Vaikutusten selvittäminen (elinkaarilaskenta/hiilijalanjäljen laskenta)
- **Tuotesuunnittelu:** Tuotteita jotka kelpaavat käyttäjältä toiselle, LAATU!, korjattavuus
- **Viestintä ja markkinointi:** Vastuullisuusviestintä, tarinallistaminen, kuluttajalle tiedon seulominen
- **Digiosaaminen:** Data tuotteesta tärkeässä roolissa, kuljettava mukana
- **Tuotantoketjun hallinta:** ”Reverse logistics”, kilpailu poistotekstiilistä
- **Juridinen puoli:** Sopimukset, vastuukysymykset
- **Elinkaaren loppu:** materiaalin hyödyntäminen, kierrätys